

เรื่อง จากเมืองนครชุม มาเป็นบ้านปากคลองสวนหมาก จากบ้านปากคลองสวนหมาก มาเป็นตำบลนครชุม

รายละเอียด

นครชุม เป็นชื่อของเมืองโบราณในสมัยสุโขทัยต่อมาได้กลายเป็นเมืองร้างกว่า ๓๐๐ ปี ในสมัยรัตนโกสินทร์ ไม่มีชื่อเป็นที่รู้จัก ผู้คนทั่วไปคงเรียกบริเวณที่ตั้งบ้านเรือนของราษฎรบริเวณนี้ว่า “ปากคลองสวนหมาก” เพราะมีคลองสวนหมากไหลมาออกแม่น้ำปิง ราษฎรส่วนใหญ่เป็นชาวลาวที่อพยพมาจากเวียงจันทน์ ที่มารู้จักว่าชื่อแต่เพียงบ้านปากคลองสวนหมาก ไม่มีใครรู้จัก เมืองนครชุม ตำบลคลองสวนหมาก เป็นชุมชนที่สร้างตัวขึ้นมาในสมัยพระพุทธเจ้าหลวงจากเห้าย่เรือนฝาชัดแต่ะไม่กี่หลังคาเรือน แต่มีที่ทำกินในผืนดินอันอุดมสมบูรณ์เนื่องจากมีแม่น้ำปิงไหลผ่านและมีคลองสวนหมากไหลมาจากป่าปองน้ำร้อนให้น้ำหล่อเลี้ยงมาอย่างต่อเนื่อง สภาพภูมิประเทศจึงเหมาะแก่การสร้างเมืองเป็นอย่างยิ่ง สมดังที่รุ่นตัวเอกของนวนิยายทุ่งมหาราชได้กล่าวไว้ว่า

“ ที่นี้ดีทุกอย่างสำหรับจะอยู่จะกินจะตาย ” และ “ปากคลอง ที่เต็มไปด้วยป่าไม้, ข้าว, ใต้, น้ำมันยาง, สีเสียด, ยาสูบ, หนังสัตว์...” และ “คลองสวนหมากมีแต่จะเติบโตต่อไปโตวันโตคืนต่อไปหลายครั้งมาแล้ว มันเคยพินาศด้วยไฟป่า หลายครั้งมาแล้วเหมือนกันที่มันเคยย่อยยับไปด้วยอุทกภัยและโรคระบาด แต่ทุกครั้งภัยธรรมชาติเหล่านั้นก็ไม่สามารถจะหยุดยั้งมันไว้ได้ ผู้ที่เหลืออยู่จะต่อสู้ดิ้นรนต่อไป ชีวิตใหม่ ๆ จะเกิดขึ้น

ครอบครัวใหญ่ ๆ จะมาตั้งรกรากผืนแผ่นดินใหม่ ๆ จะถูกหักโค่น โกงร้าง ป่าแดง ตั้งแต่พระเจดีย์กลางทุ่งมาจนถึงวังกระทะ และชานดงเศรษฐกิจกลายเป็นนา ป่ายางและเบญจพรรณระหว่างคลองเหนือคลองใต้ราบลงไปกลายเป็นบ้านไร่ ห้วยยาง วังยาง ก็กลายสภาพจากชุมชนขึ้นเป็นหมู่บ้านในเวลาใกล้เคียงกัน”

หมายเหตุตั้ง นายชุม ศุภดิษฐ์ ให้เป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๕ ตำบลคลองสวนหมาก ดังเนื้อความในหมายมีดังนี้ “ที่ ๒ จากพระกำแพงพลล้น ผู้ว่าราชการเมืองกำแพงเพชร ประกาศแก่บรรดาผู้ได้พบและอ่านหมายนี้ ให้ทราบทั่วกันว่าตามความในพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ร.ศ. ๑๑๖ มาตรา ๙ และมาตรา ๑๗ โปรดเกล้าฯ ให้ราษฎรเลือกผู้ใหญ่บ้านได้ตามสมัครใจของลูกบ้านเพื่อให้เป็นหัวหน้าดูแลกิจ สุข ทุกข์ ของราษฎรในหมู่บ้าน บัดนี้ราษฎรในหมู่ที่ ๕ ตำบลคลองสวนหมาก แขวงอำเภอเมือง โดยมากด้วยกันได้เห็นว่า นายชุม บุตรนายเชื่อมแดงพันธ์ เป็นผู้สัจย์ซื่อ โอบอ้อมอารีต่อชาวบ้านสมควรจะเป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่นี้ได้ ... หมายตั้ง เมื่อ ณ วันที่ ๑๑ เดือนกรกฎาคม ๒๔๕๖”จึงเป็นหลักฐานสำคัญ

ตำบลคลองสวนหมากเปลี่ยนมาเป็นตำบลนครชุมเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๒ ตาม พระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนนามอำเภอกิ่งอำเภอ และตำบลบางแห่งพุทธศักราช ๒๔๘๒ ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ตราไว้ ณ วันที่ ๑๓ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๘๒ ว่ารักษาไว้ซึ่งประวัติศาสตร์แห่งท้องถิ่น” จึงได้เปลี่ยนชื่อจากตำบลคลองสวนหมากมาใช้ชื่อเป็น ตำบลนครชุมตั้งในปัจจุบัน จากเมืองนครชุมมาเป็น บ้านปากคลองสวนหมาก จากบ้านปากคลองสวนหมาก มาเป็นตำบลนครชุม ในปัจจุบัน

คำสำคัญ : นครชุม, บ้านปากคลองสวนหมาก

ที่มา : สันติ อภัยราช. (2549). จดหมายเหตุวัฒนธรรมกำแพงเพชร.

<http://www.sunti-apairach.com/letter/index.php?>

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2020-04-16

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=1407&code_db=610001&code_type=01